



שיעורו השבועי של מרן הראשון לציון
הרב יצחק יוסף שליט"א
בנושאים אקטואליים בתוכנית "קבלת שבת"

עין יצחק

מוסדות "חזון עובדיה" יישוב אדם
פרשת דברים תשפ"ד | 391

כתיבה: הרב מרדכי גור
עריכה: הרב יהונתן חרד

דינים השייכים לראש חודש אב

וכו בינואר גם:

קניית מכונית חדשה בימים אלו. עשיית ניתוח. בחור ספרדי בישיבה אשכנזית. חשיבות גידול הזקן. אכילת בשר לתימנים.

משנכנס אב ממעטים בשמחה

א. משנכנס אב עד התענית ממעטים בשמחה (תענית כ"ט), ולכן ישראל שיש לו דין ומשפט עם נכרי, ישתדל לדחות משפטו עד לאחר תשעה באב, מפני רוע המזל לישראל בימי פורענות אלו. טוב החמיר היכא דאפשר להשתמש גם ביום העשירי שבו נשרף רוב ההיכל, ולאחר מכן יתדיין עמו. (ילקוט יוסף אר"ת עמ' רכח. וע"ש בהערה, שכ"ה לדעת הרבה פוסקים שאין דין זה אלא עד התענית. טוב החמיר גם על י' באב. ודלא כד' ר"י מלונל ומג"א (סי' תקנא) שיש להמנע עד ר"ח אלול. ודלא כיפה ללב (שם בסק"ב) עד ט"ו באב).

ב. וכן יש למעט מר"ח במשא ומתן של שמחה, ולכן אין לקנות צורכי חופה וכיוצא בזה, ושלא לבנות בית חתנות (שהוא כמין בית שהיו עושים לכבוד הנישואין) לבנו. ואם הנישואין עומדים להתקיים מיד אחר תשעה באב, והחתן עדיין לא קיים מצות פריה ורביה, מותר לבנות בית חתנות לבנו גם בימים אלה, ולקנות צרכי החתונה.

ג. יש אומרים שאפילו שלא לצורך נישואין, שאז הוא אינו מ"מ של שמחה, יש למעט בפרקמטיא ושאר משא ומתן, אולם מעיקר הדין יש להקל בזה, שרק במשא ומתן של שמחה יש למעט. אבל שאר מקח וממכר או מ"מ בבורסה מותר. (שם עמ' רלח).

ד. וכן מראש חודש עד אחר תענית תשעה באב יש למעט מלבנות בנין שאינו לצורך מגורים, אלא ליופי והרווחה בעלמא. אבל מותר לבנות בימים אלה לצורך מגורים לו ולמשפחתו ברוכת הילדים, להרחיב את ביתו. אך יש להחמיר שלא לסייד או לצבוע את ביתו מיום ראש חודש אב עד אחר תענית תשעה באב. אבל מותר לסייד בבנין של בית הכנסת, שמצוה לנאותו משום זה אלי ואנוהו. (עמ' רלט).

ה. לקנות מכונית חדשה, אם היא לצורך פרנסתו, מותר. ואם היא לטיול בעלמא יש להמנע מזה, אלא אם כן נזדמנה לו במחיר זול, ולאחר תשעה באב תתייקר. (שו"ת אג"מ ח"ג ס"ס פ).

ו. מה שהתירו לבנות לצורך מגורים, הוא אפילו כשמתחיל בבנייה אחר ראש חודש אב. וכן קבלני בנין, שבונים דירות ושיכונים, מותר להם להתחיל לבנות גם אחר ראש חודש אב, עד התענית, אף שעושים זאת כדי להרויח ממון מהבניה, מכיון שבזמננו יש מצוקה בדירות ומחסור גדול, אין בנינים בכלל בנין הרווחה שנאסר בימים אלו. ומכל שכן אם התחילו לבנות הבנינים ההם קודם ראש חודש אב, שרשאים לגמור. ועוד שבארץ ישראל יש מצוה גדולה של יישוב ארץ ישראל. אבל עבודות סידוד וצבע יש להימנע בימים אלה כמבואר לעיל. ומכל מקום קבלן שקיבל עבודה של ציור וכיור מלפני ראש חודש אב, ואם לא יסיים מלאכתו יהיה צפוי להפסד ממון (שכן טוב לנהוג, לסכם עם הקבלן שעל כל יום שמאחר יקנס. ויסדרו כן לפי כללי ההלכה, כי מצוי הדבר שהקבלן מתחיל לעבוד ואח"כ מתעכב כמה ימים) בכה"ג יש מקום להתייר לו להמשיך בעבודתו, אך יעשה שאלת חכם בכל מקרה. (שם עמ' רמ).

ז. אסור לתפור בגדים חדשים בימים אלו, וכן לתפור נעלים חדשות. אמנם כשהוא לצורך נישואין המתקיימים מיד לאחר תשעה באב, ואי אפשר לו להכניס אחר תשעה באב, רשאי להקדים להכניס קודם תשעה באב, אם

הוא בחור רווק שטרם קיים מצות פריה ורביה. (שם עמ' רמא).

ח. צריך להמנע מלקנות תכשיטי כסף וזהב, מפני השמחה שיש בדבר. וכן יש להמנע מלקנות מתנות וסבלונות למשודכת שלו. או מתנה לאשתו לכבוד יום הולדתה וכדומה. וידחה את כל אלו לאחר התענית.

ט. מותר לקנות ספרים חדשים, או תפילין חדשות, אף על פי שהוא שמח בהם מותר, כיון שהוא דבר של מצוה. וכן מותר לקנות ארון ספרים, להשתמש בו לצורך הספרים.

י. וכן מותר לקנות חומרי בנין, עצים וקורות, ולבנות בית מגורים למשפחתו, ובפרט בארץ ישראל, שיש מצוה גדולה בדבר ביישוב ארץ ישראל. (שם עמ' רמב).

יא. מותר וחובה לבנות מעקה אפילו ביום תשעה באב, הואיל ויש בו מצוה למנוע סכנה. והוא הדין לתקן כיסוי לבור או כל דבר של סכנה. וכאשר הפועל מסיים את עשיית המעקה, לפני המכוש האחרון, צריך והאשר העושה לעצמו לברך: "אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות מעקה". (עמ' רמג).

יב. מי שצריך לעבור ניתוח, והוא ניתוח שאפשר לדחותו עד אחר תשעה באב, כדאי שידחה הניתוח לאחר תשעה באב. אולם אם הרופא אומר שמסוכן לעכב את הניתוח, יעשה אותו מיד ויתפלל לה' שיעבור בשלום. (שערי הלכה ומנהג לרבי מליבאוויטש עמ' קעב. ואמת ליעקב לר' יעקב קמינצקי בעמ' רכה).

איסור תספורת

יג. מן הדין מותר לספרדים להסתפר ולהתגלח בימי בין המצרים, ורק בשבוע שחל בו תשעה באב אין להסתפר ולהתגלח. ומנהג האשכנזים להמנע מלהסתפר ולהתגלח כבר מ"ז בתמוז. כמו שכתב הרמ"א (סי' תקנא ס"ד).

יד. מן הדין מותר לבני עדות המזרח להסתפר ולהתגלח בימי בין המצרים, אף על פי שלומדים בישיבות שרוב תלמידיהם מבני עדות אשכנז. אולם יש ליעץ לבחור הלומד בישיבה שרוב התלמידים הם אשכנזים, שימנע מתספורת, שלא יראה כחתן בין אבלים, שכולם זקנם מגודל והוא מגולח למשעי, לכן לא ישנה ממנהג המקום וימנע מתספורת בימים אלו.

טו. ובאמת אם אפשר, הטוב ביותר הוא להשאיר את הזקן גם אחר תשעה באב ולא לגלח אותו כלל, כי יש עיקולי ופשוטי בענין גילוח הזקן, אם מותר בכלל לגלח אותו. ואם לוחץ על המכונה חזק, תהיה המכונה אשר זקנו יעביר את המכונה חלש על בשרו ולא ילחץ. ואמנם אנו סומכים על הרב פראנק להקל בגילוח הזקן (ראה שו"ת יביע אומר ח"ט ח"ד סימן י' אות יז). אבל אין הדבר מוסכם, ולכן טוב להחמיר. וכ"ז לפי הפשט. וכ"ש לפי הקבלה שבודאי יש ענין גדול לגדל את הזקן, ושלא לגלח. (ע"ש בכל התשובה ביב"א).

טז. בחורה העומדת להשתדך, אפילו אם היא מבנות אשכנז, מותר לה להסתפר בימים אלו, כדי שתנשא בקרב ימים. וכל שכן אם היא משודכת, ורבו שערות ראשה, שיכולה להסתפר, אפילו בשבוע שחל בו תשעה באב. (עמ' רנג).

איסור אכילת בשר

ז. המנהג פשוט בכל המקומות, להמנע מאכילת בשר ועוף מיום שאחר ראש חודש אב עד יום עשרה באב, ואף על פי שיש נוהגים להחמיר על עצמם שלא לאכול בשר החל מליל י"ז בתמוז, מכל מקום המנהג להמנע מאכילת בשר רק מיום שאחר ראש חודש אב. ותלמיד חכם לא ינהוג בחומרא יתרה זו להמנע מאכילת בשר מיום י"ז בתמוז, מפני שממעט ממלאכת שמים, ודי לנהוג כמנהגינו להמנע מאכילת בשר מיום שאחר ראש חודש אב. וההולך אחר שרירות לבו לאכול בשר אחר ראש חודש אב, הרי הוא פורץ גדר, וישכנו נחש, וגדול עווננו מנשוא. (עמ' רנה).

יח. אחינו יוצאי תימן שזכו לעלות לארץ ישראל, הגם שבמקומות מושבותיהם נהגו לאכול בשר בתשעת הימים, מכל מקום כשעלו לארץ ישראל צריכים לנהוג כמנהג ארץ ישראל, ולהמנע מאכילת בשר בתשעת הימים. (ובאמת שאינו קשה כ"כ, כי הרי בלא"ה בשבת מותר, ובר"ח מותר, ובט"ב לא אוכלים כלל, נמצא שנשאר סה"כ רק ששה ימים). אמנם במנהגי התפילה בנוסחאותיהם וביטוייהם, או שאר מנהגים שאינם מוזכרים בשו"ע, אדרבה, יקפידו על מנהגיהם. אבל בדברים של הלכה, ובפרט שמוזכרים בשו"ע הרי עליהם לנהוג כנ"ל. (עמ' רנו).

יט. מותר לאכול בשר אחר ראש חודש אב בסעודת מצוה, כגון בסעודת ברית מילה, סעודת פדיון הבן, או סעודת שבע ברכות, וכיוצא, וכל הקרובים של בעל הברית רעיו ואוהביו הקרואים לסעודה רשאים לאכול שם בשר, אבל סתם בני אדם שהולכים שם אך ורק למטרה זו של אכילת בשר למלאת תאוותם, הרי הם כעושים מצוה הבאה בעבירה. (עמ' רנח).

כ. גם בימי בין המצרים מכינים בעת המילה כסא כבוד מיוחד המעוטר בפרוכת נאה, ומקושטת במעילי כבוד ויקר, נקיים ומגוהצים, לכבודו של אליהו הנביא, שמזדמן לבוא בעת המילה. (עמ' רנט).

כא. המוהל והסנדק ואבי הבן רשאים לאכול בשר בכל סעודותיהם שביום המילה, אפילו כשאוכלים לבדם בביתם. ובפרט במה ששולחים להם מסעודת המילה, שיום טוב שלהם הוא.

כב. המנהג לעשות סעודה רק במיני מתיקה לביל המילה, וחבל לבזבז כסף על סעודה זו לעשותה עם בשר, עדיף לשמור לו לחתונה... אולם אף מי שנהוג לעשות סעודה בבשר לביל המילה, לא כדאי לעשות כן בבין המצרים. (עמ' רס. ע"ש).

כג. מילה שלא בזמנה (כגון שיש לתינוק צהבת מס' 16, או 13 אם יש במספחה איזו מחלות גנטיות. וכפי קביעת המוהל), אם נעשית מיד כשהתינוק נתרפא ונתאפשר למולו, מותר לכל הקרואים לאכול בשר בסעודת המילה, אבל אם לאחר שנתרפא התינוק דחו את המילה בכוונה לאחר ראש חודש אב כדי שיוכלו לאכול בסעודה בשר, הואיל ועבירה היא בידו של אבי הבן שהשהה את הברית אין לאכול בשר באותה סעודה.

כד. בסעודת סיום מסכתא שנזדמנה בימים אלה, רשאים כל הקרואים לסעודה משום קירבה או רעות לאכול בה בשר, מפני שהיא סעודת מצוה, ואפילו מי שלא למד עמהם יכול להשתתף עם המסיימים. ומכל שכן המחזיקים בידי הלומדים בממונם ובהוצאות הסעודה. (עמ' רסב).

כה. מי שאינו רגיל לעשות סעודה כשמסיים מסכת, ורק בשביל אכילת בשר בשבוע שחל בו תשעה באב עושה סעודה באופן חד פעמי, אין להקל לו לאכול בשר או עוף בסעודה זו. (עמ' רסג).

יהי רצון שנזכה לגאולה שלימה, שיבוא משיח צדקנו במהרה בימינו. אנו מתפללים על כל החיילים וכוחות הבטחון, שהקב"ה ישמור צאתם ובואם, ושיצליחו ליירט את כל מה ששולחים עלינו מאיראן, מעיראק, מלבנון ומכל המקומות כולם. ויתקיים הכתוב (שמות טו טז) **תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וְפָחַד בְּגִדְלָךְ זְרוּעֶךָ יִדְמֻ פָּאָבָן. כָּל פְּלִי יוֹצֵר עֲלֵיךָ לֹא יִצְלָח.**

מורי ורבותי! כדאי לשמוע להוראות כוחות הבטחון, ולעשות כפי אשר יאמרו לעשות. ואם יש איזה אזעקה או משהו, לא להבהל ולא לפחד, אלא לבטוח בקדוש ברוך הוא שישמור עלינו. אבל יש לעשות השתדלות וללכת למקום מוגן, ולא להתנהג בזלזול בדברים האלו. וה' ישמור צאתנו ובואנו ונשמע בשורות טובות אמן ואמן.

העלון להצלחת התורם היקר רחמים לוי (רמי לוי) ובני משפחתו
להנצחת העלון הבא לעילוי נשמת יקירך m0507497878@gmail.com

מהנעשה במוסדות "חזון צובדיה" יישוב אדם



מפעילות המוסדות:

כולל אברכים | כולל יום שישי | כולל בעלי בתים | מדרשיה לנוער | מדרשיה לבנות | ארגון בני הישיבות | ארגון הילדים בן מלך

גם ארצה יכול להיות חלק מפעילות המוסדות!

לתרומות: עמותת חזון צובדיה שע"י מרכז רוחני תורני תל ציון - בנק מזרחי טפחות סניף 591 מ"ח 105767

לקבלת העלון במייל ולכל הארה והערה:
m0507497878@gmail.com

ניתן להאזין לשיעור בכל יום שישי בשעה 15:40
ברשת מורשת ובשידור חוזר בטלפון: 0799165000